

Mexiko má dvoch prezidentov

bez hraníc / Samuel Kováč

Až dva mesiace po prezidentských voľbách v krajine, ktoré sa konali 2. júla 2006, vyhlásil volebný súd nového prezidenta. Lenže kríza tým neskončila – opozičný kandidát porážku neuznal a na základe tvrdení o zmanipulovaní volieb sa vyhlásil za „protiprezidenta“.

Oficiálnym prezidentom je kandidát súčasnej vládnej pravicovej strany PAN Felipe Calderón. Vo voľbách porazil s rozdielom 0,56 percenta kandidáta ľavicovej strany PRD a bývalého starostu metropoly Mexico City Andresa Manuela Lópeza Obradora. Išlo o najtesnejší volebný rozdiel v mexickej histórii, možno aj preto, že tieto voľby boli len druhé demokratické po páde diktatúry strany PRI pred šiestimi rokmi. Táto strana vládla v krajine

sedemdesiatjeden rokov a prezident bol vždy vopred určený z jej radov. Voľby boli prakticky len formalitou a vždy boli zmanipulované. To sa zmenilo v lete v roku 2000, keď prezidentské voľby vyhral kandidát strany PAN, donedávna prezident Vicente Fox, mimochodom, bývalý generálny manažér Coca-Cola Mexico. No zmanipulované boli možno aj tieto voľby, pre zmenu však zo strany Coca-Coly, Spojených štátov a v ich prospech. Až teraz, po šiestich rokoch, sa začalo vyšetrowanie občianskeho združenia „Foxovi priatelia“ (Amigos de Fox), ktoré síce nebolo oficiálne registrovanou politickou stranou, Foxovu kandidatúru otvorene podporovalo. Dokonca sa zdá, že disponovalo finančnými príspevkami aj zo zahraničia, a tak vlastne nepodliehalo oficiálnej kontrole limitu výdavkov na predvolebnú kampaň.

Pochybná kampaň

Na tohtoročných voľbách sa zúčastnilo až päť kandidátov. Najväčšie šance mali podľa predvolebných prieskumov preferencií práve kandidáti PRD López Obrador a PAN Felipe Calderón, pričom väčšinou sa prvenstvo prisudzovalo Obradorovi. S blížiacim sa termínom volieb bola kampaň PAN čoraz agresívnejšia. Nepriamo sa do nej zapojil aj Fox, keď vo viacerých televíznych vystúpeniach platených z daní Mexičanov tvrdil, že „treba pokračovať v nastúpenom kurze a nemeniť smer uprostred cesty“. Zrejmy bol vplyv súkromných firiem a rôznych podnikateľských združení. Zo súkromných peňazí platili televízne reklamy na hranici zákona o predvolebnej kampani, ktoré Obradora prirovnávali k radikálnemu prezidentovi Venezuely Hugovi Chávezovi a označovali ho za „nebezpečenstvo pre krajinu“. Úplne kurióznou bola reklama na zemiakové lupienky Sabritas od firmy PepsiCo, v ktorej vystupovali ľudia s „čistými rukami“, čo bola vlastne parafráza na Calderónov hlavný predvolebný slogan „manos limpias“, čisté ruky, ktoré mali symbolizovať boj proti korupcii. V reklame boli „zhodou okolností“ použité rovnaké grafické prvky a farby ako v oficiálnych spotoch strany PAN. Zaujímavé, ako vedeli Coca-Cola a Pepsi nájsť spoločnú reč... Proti takémuto porušovaniu čestného predvolebného boja sa síce opozícia ohradila a spoty boli stiahnuté, ale za tých pár desiatok odvysielaní si svoj účel splnili.

Medzinárodní pozorovatelia voľby schválili ako čisté, ale viaceré nezávislé organizácie, ako napríklad Global Exchange či pracovníci rozhlasového programu Democracy Now! z USA, poukázali na desiatky nezrovnalostí. V médiách sa tiež objavili videá s otvorenými volebnými urnami, volebnými lístkami v smetiach a podobne. Opozícia napadla výsledky volieb a žiadala nové prepočítanie všetkých volebných lístkov. Volebný súd vo svojom oficiálnom rozsudku označil tieto i ďalšie nezrovnalosti za nezákonné, ale ich vplyv na výsledok volieb nebol podľa súdu rozhodujúci. Prepočítalo sa len 9 percent z celkového počtu. Volebnému súdu sa asi rozdiel 233 831 hlasov z celkového počtu 41 miliónov zdal byť dosť veľkým, aby nemohol byť spôsobený nečestnými predvolebnými praktikami. Nedá sa vylúčiť ani vplyv korupcie, ktorá ma v Mexiku hrozivé rozmery, a fakt, že sudcom sa blížil koniec funkčného obdobia a nemuseli sa obávať, že by im toto pochybné rozhodnutie niekto dlho pripomínal a vyčítal. Týmto svojím rozhodnutím de facto postavili krajinu takmer na pokraj občianskej vojny. USA ani ďalšie krajiny ako napr. Španielsko, ktoré majú v Mexiku významné ekonomické záujmy, celkové prepočítanie hlasov nežiadali. Vlastne je to pochopiteľné. Sociálne nepokoje sa vždy dajú potlačiť hrubou silou, ale čo by robili s Obradorom v prezidentskom kresle?

Vzdoroprezident

Prívrženci Obradora sú však presvedčení, že tieto voľby boli zmanipulované, a Calderóna nikdy za legitímneho prezidenta neuznajú. 16. septembra na „Národnom demokratickom zhromaždení“ v Mexico City zvolili za „legitímneho prezidenta“ Lópeza Obradora. Funkcie tieňového prezidenta sa ujal 20. novembra na hlavnom námestí Zócalo v centre Mexico City, presne na výročie mexickej revolúcie z roku 1910. Tradičné oslavy tohto štátneho sviatku sa presunuli pred oficiálnu prezidentskú rezidenciu Los Pinos, aby sa Fox vyhol konfrontáciám s Obradorovými prívržencami. Ďalší historický precedens. Fox už podľa všetkého „balil kufre“. V rozhovore pre televíznu stanicu Telemundo si nevyšimol, že kamera už beží, a povedal: „Neprekáža mi to... idem a budem hovoriť bez zábran... už poviem hocijakú hlúposť... už celkovo... veď už odchádzam.“

Calderón prebral od Foxa prezidentskú šerpu presne o polnoci 1. decembra a nasledujúce ráno zložil prezidentský sľub v parlamente, čím možno čiastočne porušil ústavu, ktorej doslovné znenie hovorí, že by to malo byť v opačnom poradí. Niekoľko dní pred 1. decembrom zúriili v parlamente boje o tribúnu. Toto strategické miesto sa snažili obsadiť poslanci PAN i

PRD. Ak by sa totiž Calderón nedostal na tribúnu a nemohol zložiť svoj sľub, asi by sa museli konať nové voľby. Okrem zopár zranených a jedného odpadnutia sa nič vážnejšie nestalo. Poslanci sa však rozhodli v parlamente prenocovať. Napriek všetkému sa Calderón na tribúnu dostal zadnými dverami a za štyri minúty expresne svoj sľub zložil. Napätie v parlamente znásobila prítomnosť federálnej polície. Jediný, kto sa počas obradu usmieval, bol odstupujúci prezident Fox. Asi vedel prečo...

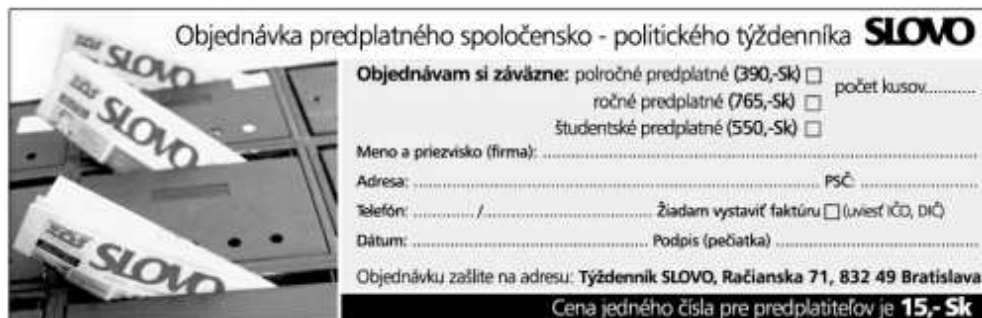
Reklamné slogany namiesto demokracie?

Odpoveďou na nepokoje v krajine sú opäť reklamné slogany financované buď zo štátneho rozpočtu (ako napríklad „reklamy“ na štátny volebný inštitút IFE, ktoré uvádzajú, aký je tento inštitút demokratický a transparentný – asi by sme si to nevšimli, keby nám to stále nepripomínali) alebo zo súkromných peňazí. Po oficiálnom verdikte volebného súdu sa v celom Mexiku objavili stovky bilbordov, financované jedným podnikateľským združením s textom: „La elección la hicimos todos, por un Mexico en paz“ – „Volili sme všetci, chceme teraz Mexiko v mieri“ a s cieľom poukázať na to, že voľby boli právoplatne uzavreté a bol vyhlásený nový prezident, čiže žiadne demonštrácie nemajú význam.

Mexiko má od 1. decembra dvoch prezidentov. Ten „oficiálny“ už predstavil svoj kabinet a politickí komentátori ho okamžite charakterizovali slovami, že „Calderón spláca faktúry záujmovým skupinám, ktoré ho podporili vo voľbách“. Viaceré firmy sa veľmi obávali, že voľby vyhrá López Obrador a vezme si príklad z Cháveza či Moralesa. Neváhali preto zainvestovať do vhodného kandidáta. A nenápadne sa už naznačuje, čo bude treba robiť. Štátny ropný monopol PEMEX nemá peniaze na ďalšie hľadanie ložísk ropy a ťažbu, takže ho asi bude treba sprivatizovať. Ešte že severný sused, Spojené štáty, je vždy ochotný pomôcť. Nie je preňho na zahodenie mať k dispozícii aj iné zdroje ropy ako problematický Irak.

Ak si však pripomenieme revolučné hnutie v mexickom federatívnom štáte Oaxaca, ktoré trvá už vyše päť mesiacov, povstanie zapatistov z roku 1994, ktoré pretrváva i naďalej, i iné podobné aktivity, zdá sa, že Calderón si nebude môcť robiť, čo sa mu zachce. V Lópezovi Obradorovi má stále silného protivníka s obrovskou podporou medzi ľuďmi, ktorý bude sledovať a komentovať každý jeho krok.

Autor žije a pracuje v Mexiku

Objednávka predplatného spoločensko - politického týždenníka **SLOVO**

Objednávam si záväzne: polročné predplatné (390,-Sk) počet kusov.....
ročné predplatné (765,-Sk)
študentské predplatné (550,-Sk)

Meno a priezvisko (firma): .....

Adresa: ..... PSČ: .....

Telefón: ..... / ..... Žiadam vystaviť faktúru (uviesť IČO, DIČ)

Dátum: ..... Podpis (pečiatka) .....

Objednávku zašlite na adresu: Týždenník SLOVO, Račianska 71, 832 49 Bratislava

Cena jedného čísla pre predplatiteľov je **15,- Sk**